

M E D E D E L I N G

HET GROENTJE: NIEUW VOOR DE BRUNSSUMMERHEIDE

Het Groentje (*Callophrys rubi*) (figuur 1) is een dagvlinder die door de groene kleur van de ondervleugels met geen enkele andere dagvlinder in Nederland te verwarren is. De vlinder heeft een vleugellengte van 13 tot 15 mm. De bovenzijde van de vleugels is zowel bij vrouwtjes als mannetjes bruin. Omdat deze kleine pagesoort nooit met de vleugels open zit, is de kleur van de bovenvleugels alleen in vlucht te zien (PAHLPLATZ, 2001).

De vlinder, die van april tot september kan worden waargenomen, is vooral een soort van voedselarme zandgronden. Het Groentje wordt ook waargenomen op kalkgronden. Op 31 mei 2003 leidde ik een herpetologische excursie voor Natuurmonumenten op de Brunssummerheide. Samen met de circa 20 deelnemers van de excursie zagen we rond de klok van twaalf twee Groentjes vliegen. De vlinders werden zo'n 150 meter oostwaarts van de Roode Beek gezien op de overgang van een zandig voetpad naar een heideterrein met onder andere opslag van struweel en Struikhei (*Calluna vulgaris*) (Amersfoortcoördinaten 198,008/326,735). Struikhei wordt tezamen met Sporkehout (*Rhamnus frangula*) en Gewone dophei (*Erica tetralix*) door TAX (1989) genoemd als belangrijke nectarplanten. Aan de andere zijde van het pad waar de Groentjes werden gezien, ligt een vochtige heide met Gewone dophei dat behalve een belangrijke nectarplant ook een belangrijke waardplant is.

Mijn indruk was dat het hier mogelijk om een bijzondere waarneming ging. De Atlas van de dagvlinders in Limburg (AKKERMANS *et al.*, 2001) bewees bij thuiskomst meteen zijn meerwaarde. Het verspreidingskaartje bij de beschrijving laat in één oogopslag zien dat het Groentje beneden de lijn Thorn-Herkenbosch in de periode 1990-1999 alleen is waargenomen rond Maastricht en voorts verspreid over een viertal andere locaties.

De soorttekst over het Groentje vermeldt het volgende: "In het zuiden van Limburg komen populaties van het Groentje alleen voor in Maastricht. De vlinder is hier waargenomen in de omgeving van de Dousberg, de Hoge Fronten en op de Sint-Pietersberg. Waarnemingen van solitaire exemplaren elders in het zuiden van Limburg komen uit de Breukberg (Brunssum) en Kerkrade. Opmerkelijk is de afwezigheid van de soort op de Brunssummerheide waar geschikt biotoop op grote schaal voorkomt." VAN DER MAST (1983) noemt het Groentje weliswaar in de lijst van vlinders van de Brunssummerheide en de Schinveldse Bossen, maar geeft niet aan waar de vlinder is gezien. Navraag bij Van der Mast leerde dat hij de waarneming op de Breukberg heeft gedaan. Enkele plaatselijk bekende vlinderliefhebbers waaronder John Adams en Raymond Pahlplatz hebben het Groentje nooit eerder op de Brunssummerheide gezien. De waarneming op 31 mei 2003 bevestigt dat het Groentje eindelijk als soort kan worden toegevoegd aan de dagvlinderlijst van de Brunssummerheide. Aangezien er twee exemplaren gelijktijdig op dezelfde plek zijn waargenomen, is hier wellicht sprake van een (kleine) populatie. BINK (1992) beschrijft de soort als vrij honkvast, terwijl PAHLPLATZ (2001) juist aangeeft dat het Groentje een groot kolonisatievermogen heeft. Mogelijk heeft de soort zich hier recentelijk gevestigd of betreft het een kleine populatie die lange tijd over het hoofd is gezien. Het verdient aanbeveling om de vliegplaats van de soort nader te onderzoeken. De waarneming van de twee exemplaren is in elk geval hoopvol.

OPROEP

Gezien de zeer beperkte verspreiding van het Groentje zijn alle waarnemingen welkom. Waarnemingen van het Groentje kunt u doorgeven aan het bureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, ter at-

FIGUUR 1
Het Groentje (*Callophrys rubi*) (foto: John Adams).

tentie van Henk Heijligers, Godsweerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470.

LITERATUUR

- AKKERMANS, R.W., R.A.J. PAHLPLATZ & K. VELING, 2001. Dagvlinders in Limburg. Verspreiding en ecologie 1990-1999. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht.
- BINK, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de Dagvlinders van Noordwest Europa. Schuyt & Co, Haarlem.
- PAHLPLATZ, 2001. Groentje. In: Akkermans, R.W., R.A.J. Pahlplatz & K. Veling. Dagvlinders in Limburg. Verspreiding en ecologie 1990-1999. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht: 174-179.
- TAX, M.H., 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, 's Gravenland / De Vlinderstichting, Wageningen.
- VAN DER MAST, G., 1983. 10 jaar actief natuurbeheer in Brunssummerheide en Schinveldse bossen. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht.

Raymond Tilmans
Noorbeek